

Asukkaiden viihtyvyys Käpylässä

Kirjoittanut *Pauli Myllymäki*.

Asuntopoliitiikan tuloksia arvioitaessa on ollut yleensä turvauttava melkein yksinomaan virallisten tilastojen tarjoamiin lukuihin. Siten on voitu selvittää valmistuneiden asuntojen lukumäärä, asumistiheyden vaihtelut, erilaisten mukavuuksien lisääntyminen asunnoissa jne. Tällaiset luvut eivät kuitenkaan paljasta sitä seikkaa, millä tavalla asukkaat itse arvostavat asuntonsa, toisin sanoen, miten he viihtyvät niissä. Tämän seikan selvittäminen on ensiarvoisen tärkeää asuntopoliitikolle, joka toivoo, että suunnitellut asuntopoliittiset toimenpiteet johtaisivat täysin onnistuneeseen lopputulokseen. Muussa tapauksessa hän joutuu suureksi osaksi toimimaan 'korvakuulolta' ja perustamaan käsityksensä omiin henkilökohtaisiin kokemuksiinsa tai korkeintaan muutamien harvojen mielipiteisiin viihtymisestäään asunnossaan.

Edellä tarkoitettuja viihtyvyystutkimuksia ei ole paljon suoritettu. Ensimmäinen merkittävä työ tällä alalla on ruotsalaisen sosiologin *Edmund Dahlströmin* v. 1951 ilmestynyt tutkimus »Trivsel i Söderort», jossa hän varsin seikkaperäisesti selvittelee asukkaiden viihtyvyyttä kahdessa Tukholman esikaupungissa. Viime syksynä (1952) sai tämän kirjoittaja valmiiksi tutkimuksensa asukkaiden viihtyvyydestä Käpylässä. Tämän tutkimuksen tuloksia on tarkoitus seuraavassa kirjoituksessa pääpiirtein valaista.

Aluksi muutama sana Käpylästä ja sen synnystä. Ensimmäisen maailmansodan aiheuttama asuntopula pakotti yhteiskunnan ryhtymään kiireellisiin toimenpiteisiin asuntojen tuottamiseksi, koska yksityinen rakennustoiminta ei siihen riittänyt. Helsingissä

perustettiin kaupungin toimesta puolikunnallinen osakeyhtiö, Helsingin Kansanasunnot Oy., joka ryhtyi rakentamaan kaupungin liepeille uudentyyppisiä usean perheen puutaloja, joihin liittyi myös puutarha. Pyrkimyksenä oli erityisen puutarhakaupungin luominen englantilaisten esikuvien mukaan. Asemakaavan alueelle laati arkkitehti *Birger Brunila*. Yhtiö aloitti rakennustoiminnan toukokuussa 1920, ja sen toimesta nousi Käpylään vuoteen 1924 mennessä kaikkiaan 82 asuinrakennusta, 2—12 perheen taloja, joissa oli yhteensä 334 huoneistoa. Suurin piirtein samoihin aikoihin Helsingin Kansanasunnot Oy:n kanssa perustettiin muutamia asunto-osuuskuntia, jotka rakensivat etupäässä kahden perheen taloja. Myös näitä yrityksiä kaupunki tuki voimallisesti. Melkein kaikki tänä aikana syntyneet rakennukset olivat puutaloja, ja jokaisella asukkaalla oli myös oma pieni puutarhansa. Ainoastaan rautatievirkamiesten tälle alueelle vv. 1921—25 rakennuttamat ns. virkamiestalot olivat kivistä rakennettuja kerrostaloja. Myös ensimmäiset omakotitalot nousivat Käpylään kaksikymmentäluvun alussa, ja niiden lukumäärä lisääntyi vielä huomattavasti seuraavalla vuosikymmenellä. Kerrostalolinjalle siirryttiin Käpylässä varsinaisesti vasta talvisodan kynnyksellä, jolloin suunniteltuja olympiakisoja varten rakennettiin ns. Olympiakylä. Sotien aikana ja sen jälkeen on Käpylään rakennettu yksinomaan kerrostaloja.

Käpylä muodostaa yhtenäisen, melko täydelleen muista asuntoalueista eristetyn alueen. V. 1950 väestölaskennan mukaan siellä asui kaikkiaan n. 10 000 henkeä.

Tutkimuksen kohteeksi valittiin huoneistojen haltijat, joten ali-
vuokralaiset jätettiin pois. Lisäksi tutkimus kohdistui vain ennen vuotta 1948 valmistuneisiin taloihin. Tutkimuksessa haluttiin saada selville asukkaiden viihtyvyys erilaisissa asuntotyypeissä, joita tässä tapauksessa erotettiin neljä: kerrostaloasunnot, omakotiasunnot, useamman perheen puutaloasunnot ja ns. suurperheisten taloryhmän asunnot. Viimeksi mainitussa ryhmässä ovat asunto-olosuhteet nimittäin suuresti muista poikkeavat. Nämä talo-
lothan rakennettiin vuosina 1946—47 kaupungin toimesta suuri-

perheisten ja vähävaraisten asunnontarpeen tyydyttämiseksi. Näihin neljässä kerrostalossa oleviin asuntoihin otettiin vuokralaisiksi vain sellaisia henkilöitä, joilla oli vähintään kolme lasta.

Tutkimus suoritettiin mielipidetutkimuksena. Kaikkiaan suoritettiin 213 haastattelua, mikä määrä vastasi n. 10 0/0:n näytettä. Haastateltavat valittiin arpomalla, ja heidän vastattavikseen asetettiin useita asunto-olosuhteita ja viihtyvyyttä koskevia kysymyksiä. Vastaukset käsiteltiin tilastollisesti, ja tulosten tarkkuutta tarkasteltiin keskivirhelaskelmien avulla.

Tutkimuksen suoritushetkellä oli Käpylässä v. 1947 tai sitä ennen valmistuneita asuntoja ja niissä asukkaita seuraavasti:

Kerrostaloja	49,	niissä huoneistoja	1 217	ja asukkaita n.	4 100
Omakotitaloja	245	„	308	„	n. 2 000
Usean perheen puutaloja	119	„	536	„	n. 2 100
Suurperheisten taloja ..	4	„	109	„	834

Seuraavassa tullaan kerrostaloissa asuvia nimittämään kerrostalolaisiksi (taulukkoissa K), omakotitaloissa asuvia omakotilaisiksi (taulukkoissa O), usean perheen puutaloissa asuvia puutalolaisiksi (taulukkoissa P) ja suurperheisten taloryhmässä asuvia suurperheiksi (taulukkoissa Sp).

Haastatelluista oli ruumiillisen työn tekijöitä eniten suurperheisten ryhmässä, jossa heitä oli 78 0/0 kaikista. Kerrostalolaisista oli 33 0/0 ruumiillisen työn tekijöitä, omakotilaisista 41 0/0 ja puutalolaisista 49 0/0. Eniten lapsiperheitä oli luonnollisesti suurperheisten joukossa. Näistä jopa 44 0/0:lla oli 4 tai useampia alle 15 v. lapsia. Omakotilaisten joukossa taas oli 64 0/0 sellaisia, joilla ei ollut yhtään alle 15 v. lasta. Kerrostalolaisten kohdalla luku oli 34 0/0 ja puutalolaisten 43 0/0. Niilläkin, joilla näissä ryhmissä oli alaikäisiä lapsia, niitä oli etupäässä vain yksi tai kaksi ja vain muutamilla 3 tai enemmän.

Haastatelluista suurperheiset asuivat kaikki 3 huoneen ja keittiön huoneistoissa, kerrostalolaisista 50 0/0:lla oli 2 huoneen ja keittiön tai keittokomeron huoneisto ja 42 0/0:lla 3 huoneen ja keittiön tai keittokomeron huoneisto. Omakotitaloissa oli huoneen ja

keittiön huoneistoja 23 %, kahden huoneen ja keittiön huoneistoja 37 %, 3 huoneen ja keittiön huoneistoja 11 % ja sitä suurempia 29 %. Puutaloissa oli etupäässä huoneen ja keittiön sekä kahden huoneen ja keittiön huoneistoja, joista ensiksimmäinnettua oli 35 % ja jälkimmäisiä 49 %. Pinta-ala vaihteli suurperheisten asunnoissa 50—64 m²:n välillä. Kerrostaloissa oli alle 50 m²:n huoneistoja 50 %, omakotitaloissa vain 25 % ja puutaloissa 34 %. Omakotitaloissa oli yli sadankin neliömetrin huoneistoja 36 %.

Asunnossa olevat mukavuudet vaihtelivat eri ryhmissä suuresti. Suurperheisillä ja kerrostalolaisilla oli kaikilla käytettävissään WC. Omakotilaisista oli 20 %:lla ulkokäymälä, ja puutaloissa oli ulkokäymälä 63 %:lla. Kaikissa suurperheisten huoneistoissa oli kylpyhuone, mutta kun taloissa ei ole voitu jakaa kuumaa vettä, ei tällaista mukavuutta tosiasiallisesti ole heidän käytettävissään. Kerrostaloissa kylpyhuone oli varsin yleinen (96 %). Omakotitaloissa 34 % pääsee nauttimaan kylpyhuoneesta, ja 34 %:lla heistä oli jopa oma saunakin. Puutalolaisilla peseytymismahdollisuudet olivat huonoimmat, sillä vain 4 %:lla oli oma kylpyhuone.

Vesijohto on hyvin yleinen Käpylässä. Sellaista ei kuitenkaan ollut 9 %:lla omakotilaisista ja 2 %:lla puutalolaisista. Mitä tulee keittomahdollisuuksiin, niin kaikilla suurperheisillä oli sähkötai kaasuhella. Kerrostaloissakin oli vain 13 %:lla puuhella, kun taas omakotitaloissa ja puutaloissa keitetään melkein yksinomaan puuhellalla. Lämmityksen suhteen olivat asiat hiukan paremmin, sillä kaikissa suurperheisten taloissa oli keskuslämmitys, kerrostaloissa 94 %:lla, mutta omakotitaloissa 27 %:lla ja puutaloissa vain 4 %:lla.

Asumistiheys oli suurin suurperheisten ryhmässä, missä 100 huonetta kohti oli 259 asukasta (asumistiheys koko Helsingissä oli v. 1950 150 asukasta 100 huonetta kohden). Asumistiheysluku kerrostaloissa oli 157, omakotitaloissa 117 ja puutaloissa 142. Ahtaasti asuttuja huoneistoja (enemmän kuin 2 henkilöä huonetta kohden) oli suurperheisten taloryhmässä 70 %, kun taas omakotitaloissa ei ollut yhtään ahtaasti asuttua huoneistoa. Puutaloissa sellaisia oli 16 % ja kerrostaloissa 20 %. (Koko Helsin-

gissä oli v. 1950 kaikista huoneistoista 21.7 % ahtaasti asuttuja.)
Pinta-alaa asukasta kohden tuli eri ryhmissä seuraavasti:

Suurperheisten talot	7.2 m ²
Kerrostalot	12.7 „
Omakotitalot	19.8 „
Puutalot	15.4 „

Kun 6 m² asukasta kohden pidetään miniminä, voidaan sanoa, että riittävästi pinta-alaa asukasta kohden oli kaikissa muissa ryhmissä paitsi suurperheisten, joiden huoneistoista 30 % oli ahtaasti asuttuja tällä tavalla laskettuna.

Mainittakoon vielä, että kerrostalolaisista 74 % omisti itse asuntonsa ja omakotilaisista 100 %, kun taas puutalolaisista 92 % oli vuokralaisia ja suurperheisistä kaikki. Merkittävin osa suurperheisistä (54 %) on muuttanut nykyiseen asuntoonsa Pitkäsillan pohjoispuolella olevista kaupunginosista, jolta alueelta muuttaneiden osuus oli muissakin ryhmissä merkittävä (kerrostalolaiset 23 %, omakotilaiset 23 % ja puutalolaiset 26 %). Käpylän sisäinen muuttoliikekin on ollut vilkas, varsinkin vanhimpien talotyyppien osalta. Omakotilaisista 27 % ja puutalolaisista 32 % oli muuttanut nykyiseen asuntoonsa muualta Käpylästä.

Yleinen viihtyvyys.

Ensimmäisenä kysymyksenä haastateltavilta tiedusteltiin, miten he viihtyvät asunnossaan. Vastaukset jakaantuivat taulukko 1:n mukaisesti.

Taulukko 1. Viihtyvyydjakauma asuntotyyppin mukaan.

Viihtyvyys	Sp %	Asuntotyyppi		
		K %	O %	P %
Erittäin hyvin	—	46	62	43
Hyvin	42	40	36	37
Kohtalaisesti	52	13	2	20
Huonosti	6	—	—	—
Erittäin huonosti	—	—	—	—
El osaa sanoa	—	1	—	—
Yhteensä	100	100	100	100

Jakaumat osoittavat, että tyytymättömyys suurperheisten keskuudessa on muihin ryhmiin verrattuna erittäin paljon yleisempää. Erittäin hyvin viihtyneitä ei ole tässä ryhmässä lainkaan. Suunnilleen toinen puoli kaikista haastatelluista antoi negatiivisen vastauksen (kohtalaisesti-huonosti). Selvästi parhaiten viihdytään omakotilaisten ryhmässä, jossa vain 2 % toi julki negatiivisen mielipiteen. Tässä ryhmässä on kaiken lisäksi suurin osa antanut voimakkaimman arvostelman (erittäin hyvin) viihtyvyydestään, mikä merkitsee mielipiteen ehdottomuutta. Varsinkin puutalolaisiin verrattuna on tämä seikka selvästi nähtävissä. Kerrostaloisten ja puutalolaisten ryhmissä mielipiteet ovat jakautuneet tasaisesti erittäin hyvin ja hyvin viihtyneiden kesken, ja tyytymättömiä on suhteellisen vähän.

Tutkittaessa viihtyvyyttä siviilisäädyn perusteella todettiin, että yksinäiset (naimattomat, lesket, eronneet) viihtyvät paremmin kuin naimisissa olevat kaikissa muissa ryhmissä paitsi omakotilaisten, jossa selvää eroa ei ole. Tämä johtunee siitä, ettei yksinäisillä ole asuntoonsa nähden niin suuria vaatimuksia kuin naimisissa olevilla. Eri ikäryhmien viihtyvyydessä ei ollut eroa missään ryhmässä, eikä myöskään asunnon omistussuhteella todettu olevan vaikutusta viihtyvyyteen.

Eri ammattiryhmien välillä todettiin viihtyvyydessä joitakin eroja. Suurperheisten ryhmässä ruumiillisen työn tekijät tuntuivat viihtyvän paremmin kuin muut, joskaan eroa ei aineiston pienouden takia saatu aivan merkitseväksi. Tässä ryhmässä tehtiin kuitenkin se mielenkiintoinen havainto, että epäsiistin näköisissä asunnoissa viihdyttiin selvästi paremmin kuin siisteissä asunnoissa. Tämä hiukan oudolta vaikuttava tulos selittyy kuitenkin niistä olosuhteista, jotka näissä taloissa vallitsevat. Asia on nimittäin niin, että ne, jotka halusivat muodostaa asunnostaan rauhallisen ja viihtyisän kodin, eivät viihdy tässä ympäristössä, jossa useat naapurit ovat hyvin asosiaalisia, juoppoja ja riitaisia. Nämä itse taas ovat tottuneet epäsäännölliseen ja riitaiseen elämään eivätkä tunnu pahasti häiriintyvän tällaisesta elämänmenosta koko talosakaan.

Kerrostaloalaisten kohdalla taas tuntuivat työläiset viihtyvän paremmin kuin muut. Tämä johtunee siitä, että kerrostalojen pienempuoleiset asunnot eivät enää tyydytä muut-ryhmään kuuluvia, osittain melko varakkaitakin asukkaita. Useimmille työläisille tämänkokoinen asunto merkitsee kuitenkin jo asumistason huippua.

Omakotilaisten ryhmässä muut-ryhmä viihtyi taas huomattavasti paremmin kuin työläiset. Ensiksi mainitut ovat melkein kaikki erittäin varakkaita virkamiehiä, liikemiehiä jne., joiden omakotitalotkin ovat aivan eri luokkaa kuin työläisryhmään kuuluvien. Näiden omakotitalot ovat nimittäin melko pieniä ja vailla mukavuuksia, minkä lisäksi niihin on taloudellisista syistä jouduttu ottamaan runsaasti alivuokralaisia.

Muuttohalu.

Haastatelluilta tiedusteltiin heidän haluaan muuttaa pois nykyisestä asunnosta. Vastaukset ilmenevät taulukosta 2.

Taulukko 2. Mielipidejakauma asuntotyypin ja muuttohalun mukaan.

Muuttohalu	Asuntotyyppi			
	Sp %	K %	O %	P %
On tyytyväinen asuntoonsa	34	49	84	37
Haluaisi vaihtaa asuntoa ..	66	51	16	63
Ei osaa sanoa	—	—	—	—
Yhteensä	100	100	100	100

Suurperheisten ryhmässä muuttohalu on hyvin merkitsevästi jäämishalua voimakkaampi. Kerrostaloissa molemmat ryhmät ovat suurin piirtein yhtä suuret. Puutalolaisissa muuttohaluisia on enemmän, kun taas omakotilaisista vain pieni osa haluaisi muuttaa. Suurin tyytyväisyys asuntoihin vallitsee siis omakotilaisten keskuudessa.

Edellisessä kysymyksessä muuttohaluisiksi osoittautuneilta tiedusteltiin, minkälaista asuntoa he toivoisivat. Vastaukset osoittivat, että suurperheisten keskuudessa omakotiasunto on selvästi

halutuin asuntotyyppi. Kerrostaloissa sen sijaan mielipiteet jakaantuivat melko tasan omakotiasuntojen ja kerrostaloasuntojen kesken. Sama ilmiö oli havaittavissa myös puutalolaisten kohdalla. Vain 57 % omakotilaisistakin haluaisi uudenkin asuntonsa omakotitalosta. Tähän kysymykseen vastanneita pyydettiin myös perustelemaan kantaansa. Ne, joiden toiveasuntona oli omakotitalo, mainitsivat useimmiten syyksi sen, että sellaisessa asuminen on rauhallisempaa ja vapaampaa kuin kerrostalossa asuminen. Muutamilla oli puutarha valinnan syynä tai sitten suurempien tilojen tarve. Kerrostalosta asuntonsa halunneiden yleisimpänä perusteluna oli suurempien tilojen tarve ja halu saada enemmän mukavuuksia.

Vastausten perusteella voidaan tehdä se johtopäätös, että omakotiasunto ei suinkaan ole niin ylivoimaisesti halutuin asuntotyyppi, kuin ehkä on luultu. Kerrostalojen monet mukavuudet ja asumisen vaivattomuus kilpailevat voimakkaasti omakotitalojen tuoman vapauden ja riippumattomuuden tunteen kanssa. Nähtävästi ihanneasunto olisikin näiden yhdistelmä.

Asunnon edut ja haitat.

Haastatelluilta tiedusteltiin, mitä he pitävät suurimpana etuna asunnossaan. Vastaukset osoittivat, että suurperheisten ryhmää lukuunottamatta asuntoalueen rauhallisuutta pidettiin merkitsevimpänä etuna. Sitä mieltä oli 83 % kerrostalolaisista, 73 % omakotilaisista ja 69 % puutalolaisista. 30 % suurperheistäkin piti asuntoaluetta suurimpana etuna asumisessaan. Käpylän väljä rakennustapa, sen puutarhat ja rauhallisuus ovat siis saaneet asukkaiden melkein varauksettoman tunnustuksen. Itse asunnosta tuntui haastateltavilla olevan vaikeuksia löytää helposti nimettäviä etuja. Asunnon tilavuus näytti kuitenkin varsinkin suurperheisten ryhmässä ja jonkin verran myös omakotilaisten ja puutalolaisten ryhmissä olevan asunnon paras puoli. Mukavuuksien runsautta sen sijaan hyvin harva pitää suurimpana etuna. Varsinkin puutalolaisten ja omakotilaisten ryhmissä juuri mukavuuksien suhteen

onkin paljon valittamista. Haastatelluilta tiedusteltiin nimittäin myös sitä, mitä he pitivät suurimpana haittana asunnossaan, ja edellä mainituissa ryhmissä suurin haittaryhmä oli juuri mukavuuksien puute. Saman epäkohdan mainitsi neljäsosa suurperheistäkin, joiden siivous- ja peseytymismahdollisuudet ovat heikot. Kerrostaloissa valitettiin asunnon pienuutta (35 %), kun taas asunnon rauhattomuus tuli merkittävimmäksi haitaksi suurperheisten taloissa (54 %). Kuten edellä mainittiin, asuu näissä taloissa paljon asiaalista ainesta, jotka häiritsevät ja terrorisoivat naapureitaan. On siis todennäköistä, että talojen suuri asukas- ja lapsimäärä vaikuttaa hyvin haitallisesti viihtyvyyteen.

Hyvän kuvan asukkaiden viihtyvyydestä antoi se, että melko monet eivät löytäneet minkäänlaisia haittoja asunnostaan. Suurperheisten joukossa tällaisia tosin oli vain 2 %, mutta puutalolaisen keskuudessa 16 %, kerrostalolaisissa 20 % ja omakotilaisten joukossa kokonaista 34 %. Tämä vahvistaa varsinaisen viihtyvyydskysymyksen antamaa lopputulosta.

Asumiskustannukset Käpylässä.

Tutkittaessa asukkaiden mielipidettä asumiskustannusten kalteudesta voitiin todeta, että varsinkaan omakotilaiset eivät osanneet siihen oikein ottaa kantaa. Tähän kysymykseen vastanneiden joukossa oli vain 2 % sellaisia, jotka katsoivat asumisen omakotitalossa kalliiksi 30 %:n pitäessä kustannuksia kohtuullisina ja 18 %:n pieninä. Suurperheisten enemmistö on sitä mieltä, että asumiskustannukset ovat suuret (56 %). Kohtalaisina niitä pitää 32 %, mutta pieninä vain 6 %. Kerrostaloissa suhteellisen pieni osa haastatelluista pitää asumiskustannuksia suurina (14 %). Kohtalaisina niitä pitää 56 % ja pieninä 14 %. Tämä tuntuukin luonnolliselta, sillä vuokrat vanhoissa kerrostaloissa ovat suhteellisen alhaiset. Puutalolaiset puolestaan ovat suurelta osalta sitä mieltä, että asuminen on halpaa. Vain 8 % heistä pitää asumiskustannuksia liian suurina.

Suhtautuminen naapureihin.

Tutkimuksessa pyrittiin myös saamaan selville, miten helposti tuttavuussuhteet eri asuntotyypeissä syntyvät, minkälaisissa muodoissa ne esiintyvät ja millaista sopeutuminen asukkaiden kesken on. Vastausten perusteella voitiin todeta, että suurperheisten keskuudessa naapureiden tunteminen oli heikointa. Suurimman osan naapureistaan tunteneita oli tässä ryhmässä 44 %. Noin puolet tunsi 12 % ja vain harvoja tai ei ketään kokonaista 44 %. Ne olosuhteet, joissa suurperheiset elävät, eivät siis ole omiaan synnyttämään tuttavuussuhteita. Muissa ryhmissä tämä ns. hyvän päivän -tuttavuus on paljon yleisempää. Herkimmin tällaisia tuttavuussuhteita näyttää syntyvän puutalolaisten keskuudessa, joskaan suurta eroa omakotilaisiin ei ole. Suurimman osan naapureistaan tunsi puutalolaisten ryhmässä 84 % ja omakotilaisten 71 %. Ei myöskään omakotitaloissa eikä kerrostaloissa tuttavuussuhteiden syntyminen naapureiden kesken tunnu olevan vaikeaa. Kerrostalolaisten kohdalla sai sen vaikutelman, että mitä enemmän samassa portaassa oli asukkaita, sitä vieraampia nämä olivat toisilleen.

Naapureiden välistä yhteistoimintaa tutkittaessa todettiin, että kysymyksessä edellytetty varsin vaatimatonkaan yhteistyömuoto (lainailu, työapu, talkootyö) ei missään ryhmässä ole varsin yleistä. Yli puolet kerrostalolaisista, omakotilaisista ja puutalolaisista ilmoitti, ettei heillä ole minkäänlaista yhteistoimintaa naapureiden kanssa, ja samalla tavalla vastasi kokonaista 70 % suurperheisistä, joiden keskuudessa tämänlaatuiset kontaktit olivat muita ryhmiä merkittävästi heikompia. On tietysti luonnollista, että halu yhteistoimintaan on luonnekysymys eikä riipu yksinomaan niistä olosuhteista, joissa ihmiset elävät. Tämä selittää osaltaan sen, ettei missään ryhmässä halu yhteistoimintaan ole kovin yleistä. Kuitenkin tutkimus osoitti, että asunto-olosuhteetkin merkittävät paljon tässä kohdassa. Selvimmin se tulee esille silloin, kun asunto-olosuhteissa on suuria puutteellisuuksia. Silloin yhteistoiminnan halu vähenee huomattavasti.

Sopeutuminen naapureiden kanssa on niin intiimi asia, että sen selville saaminen tuottaa erityisiä vaikeuksia. Seuraavassa esitettyjä haastattelutuloksia arvosteltaessa on sen vuoksi pidettävä mielessä, että ne antavat pikemminkin liian positiivisen kuin negatiivisen kuvan naapureiden sopeutumisesta keskenään. Tätä kysymystä selvitettyä saatiin taulukko 3:n mukaiset vastaukset.

Taulukko 3. Mielipidejakauma naapureitten kanssa sopeutumisen ja asuntotyypin mukaan.

Sopeutuminen	Sp %	Asuntotyyppi		
		K %	O %	P %
Ei hankauksia naapureiden kanssa	42	89	94	92
Pientä hankausta naapureiden kanssa	40	9	2	4
Sopeutuminen vaikeaa	18	—	2	4
Ei osaa sanoa	—	2	2	—
Yhteensä	100	100	100	100

Tulokset osoittavat, että suurperheisillä on tavattoman paljon enemmän konflikteja naapureiden kanssa kuin muilla ryhmillä, joissa kaikissa sellaisia esiintyy vain hyvin harvoissa tapauksissa. Yli puolet suurperheisistä mainitsee, että heillä on hankausta naapureiden kanssa, ja heistä lisäksi 18 % ilmoittaa, että sopeutuminen naapureiden kanssa on hyvin vaikeaa. Haastatelluilta tiedusteltiin myös sopeutumisvaikeuksien syitä. Yleisimmin valitettiin riitoja tulevan lasten takia, minkä lisäksi naapureiden juopotteleva tai muuten häiritsevä elämä oli aiheuttanut hankausta. Myös muutamien asukkaiden siivottomuus ja toisten asioihin sekaantumis halu mainittiin riitojen aiheena.

Mukavuudet ja viihtyvyys.

Kuten aikaisemmin mainittiin, ovat olosuhteet mukavuuksiin nähden hyvin erilaiset Käpylässä eri asuntotyypeissä. Niiden vaikutusta viihtyvyyteen tutkittaessa todettiin ensiksikin, että keskuslämmitystaloissa viihdyttiin merkittävästi paremmin kuin uu-

nilämmitystaloissa. Sama tulos saatiin vertailtaessa puuhellan ja sähköhellan omaavien viihtyvyyttä. Tutkituissa ryhmissä ei näiden mukavuuksien puutteen voitu kuitenkaan katsoa ratkaisevasti huonontaneen viihtyvyyttä. Negatiivinen vaikutus on ulkikäymälällä, joita Käpylässä on vielä runsaasti. Sitä pidettiin hyvin suurena haittana eräissä tapauksissa. Mukavuuksien suhteen voitiin kuitenkin todeta, että muiden viihtyvyystekijäin ollessa hyvät mukavuuksien puute siedetään melko hyvin, mutta päinvas-
taisessa tapauksessa niiden viihtyvyyttä alentava vaikutus korostuu.

Viihtyvyys perheenäidin kannalta.

Tutkimuksessa kohdistettiin erityinen huomio perheenäitien viihtyvyyteen vaikuttaviin tekijöihin. Tässä suhteessa voitiin ensiksikin todeta, että ostomahdollisuuksiin oltiin Käpylässä melko tyytyväisiä. Tämä koski nimenomaan jokapäiväistä kaupankäyntiä, jota tyydyttäviä kauppoja tuntuu Käpylässä olevan riittämiin ja riittävän lähellä. Sitä vastoin toivottiin lisää erikoisliikkeitä kuten kangaskauppoja, kenkäkauppoja jne. Tällaisista ostokset on täytynyt tehdä suurimmaksi osaksi keskikaupungilla. Keittomahdollisuuksiinsa perheenemännät olivat myös tyytyväisiä, paitsi edellä mainitussa puuhellalaisten ryhmässä. Siivousmahdollisuuksien suhteen ei myöskään ollut valittamisen aihetta muissa kuin suurperheisten ja jonkin verran puutalolaisten ryhmissä. Tuuletusparvekkeen puuttuminen oli tekijä, joka muutamissa tapauksissa oli huomattavastikin alentanut perheenemännän viihtyvyyttä

Käpylä asuntoalueena.

Edellä on käsitelty asunnon vaikutusta viihtyvyyteen. Mutta tutkimuksessa haluttiin päästä selville myös asuntoalueen vaikutuksesta siihen. Tämän seikan selvittämiseksi avautui juuri Käpylässä hyvät mahdollisuudet. Haastateltujen mielipide Käpylästä asuntoalueena selviää taulukosta 4.

Taulukko 4. Mielipidejakauma Käpylään suhtautumisen
ja asuntotyypin mukaan.

Mielipide Käpylästä	Asuntotyyppi			
	Sp %	K %	O %	P %
Onnistunut asuntoalue ..	100	90	98	98
Mukiinmenevä asuntoalue	—	10	2	2
Huono asuntoalue	—	—	—	—
Ei osaa sanoa	—	—	—	—
Yhteensä	100	100	100	100

Tulokset osoittavat, että kaikissa ryhmissä oltiin selvästi sitä mieltä, että Käpylä on onnistunut asuntoalue. Suurperheisten ryhmässä kaikki haastatellut olivat tätä mieltä, mutta heidän kohdallaan on huomattava, että 60 % heistä huomautti oma-aloitteisesti, että heidän mielipiteensä ei koske heidän omaa taloryhmäänsä, jota he pitivät epäonnistuneena asuntoalueena.

Missään ryhmässä ei yksikään haastatelluista pitänyt Käpylää huonona asuntoalueena. Jotakin huomauttamista tuntui olevan niillä, jotka pitivät Käpylää mukiinmenevänä asuntoalueena. Nämä haastatellut kaipasivat veden läheisyyttä tai sitten sanoivat Käpylän olevan liian kaukana kaupungista, minkä lisäksi muutamat sanoivat Käpylässä olevan liian paljon lapsia. Yleisimmät perustelut niiden joukossa, jotka pitivät Käpylää onnistuneena asuntoalueena, olivat »alueen rauhallisuus» ja »Käpylässä on yhtä aikaa kuin maalla ja kaupungissa». Muina etuina pidettiin alueen ilma- vuutta ja tilavuutta, sopivuutta lapsille, hyviä urheilumahdollisuuksia ja suurempaa vapautta kuin keskemällä kaupungissa.

Kiintymystä ja tyytyväisyyttä Käpylään osoittaa myös se, että suurin osa muuttohaluisista toivoi saavansa uudenkin asuntonsa Käpylästä. 82 % suurperheisistä asunnostaan muuttamaan halukkaista, 75 % kerrostalolaisista, 86 % omakotilaisista ja 84 % puutalolaisista halusi tulevankin asuntonsa sieltä. Tätä tulosta vahvistaa edellä mainittu Käpylän vilkas sisäinen muuttoliike.

Se, että asuntoaluetta todella pidettiin onnistuneena, ilmeni myös tutkittaessa haastateltujen asunnonvalinnan syyt. Asuntoalueen miellyttävyyys oli nimittäin kaikissa muissa paitsi suurper-

heisten ryhmässä hyvin merkittävä syy asunnon valintaan. Käpylä on siis juuri asuntoalueena houkutellut monia muuttamaan sinne.

Käpylä sijaitsee 6—7 km:n päässä kaupungin keskustasta, joten voi ehkä odottaa, että näin pitkä matka vaikuttaa epäedullisesti viihtyvyyteen. Mutta Käpylään on säännöllinen raitiotie- ja bussiliikenne, minkä lisäksi osa voi käyttää kulkuvälineenään paikallisjunia. Tulokset osoittivatkin, että Käpylän etäisyys keskikaupungista ei vaikuta haitallisesti viihtyvyyteen. Vain 4 % oli tuohon seikkaan tyytymätön. Pienen varauksen asettivat ne, jotka moittivat liikenneyhteyksiä, mutta heidänkin osuutensa vaihteli vain 14—26 %:n välillä eri ryhmissä.

Yleisten laitosten riittävyden suhteen käpyläläisillä tuntuu olevan toivomista. Edellä jo mainittiin kaupoista, joita haluttiin lisää. Huvittelu- ja virkistyspaikkoja kaivattiin kovasti, ja sellaisia Käpylässä ei olekaan monta. Uintimahdollisuudet ovat myös olleet huonot, kun taas urheilukenttiä on riittämiin. Myös kouluoloissa on haastateltavien mielestä toivomisen varaa, sillä Käpylässä oleva yksi oppikoulu on jo aikoja osoittautunut liian pieneksi. Lisäksi toivottiin yhdistys- ja kerhohuoneistoja, saunoja jne. Tässä kohdassa paljastuikin Käpylän heikkous asuntoalueena, sillä sen suunnittelussa ei näitä seikkoja ole otettu riittävästi huomioon.

Lasten kannalta katsottuna Käpylää pidettiin erityisen edullisena asumispaikkana. Suurin osa oli sitä mieltä, että lapsilla on siellä riittävästi ulkoilu- ja leikkutilaa. Ainoastaan suurperheisten kohdalla oltiin tässäkin suhteessa eri mieltä. Taloryhmällä on tosin melko avara piha, mutta siihen onkin lähes viidensadan erikäisen lapsen mahdolluttava leikkimään. On selvää, että tällainen lapsimäärä vaatii vallan toisenlaiset leikki- ja urheilutilat, kuin mitä heillä nyt on käytettävissään.

Lasten kehitykselle edellytykset Käpylässä ovat paremmat kuin keskikaupungilla, totesivat melkein kaikki haastateltavat. (Suurperheiset esittivät jälleen eriävän mielipiteen oman taloryhmänsä kohdalta). Hyvät ulkoilumahdollisuudet, liikennevaarojen pienem-

myys, alueen rauhallisuus, terveellisyys ja parempi seura olivat näin vastanneiden perusteluina.

Asumisen kalleuden suhteen vajaa toinen puoli haastatelluista oli sitä mieltä, että Käpylässä on yhtä kallista asua kuin varsinaisessa kaupungissakin. Kuitenkin 24 % kerrostalolaisista, 37 % omakotilaisista ja 41 % puutalolaisista oli sitä mieltä, että Käpylässä asuminen on halvempaa kuin varsinaisessa kaupungissa. Näin vastanneista suurin osa perusteli kantaansa sillä, että Käpylässä tulee olluksi enemmän kotona kuin kaupungissa asuttaessa, ja toiset taas pitivät Käpylän vuokria halvempina. Käpylän kalleutta valittaneiden muutamien haastateltujen perusteluna oli matkakustannusten suuruus.

Yleiskatsaus tutkimuksen tuloksiin.

Edellä pääpiirteittäin selostettu tutkimus osoitti muutamia mielenkiintoisia seikkoja asukkaiden viihtyvyydestä Käpylässä. Suurperheisiä lukuunottamatta, joiden erikoislaatuisia olosuhteita käsittelemme hiukan vielä myöhemmin, voimme tehdä sen havainnon, että viihtyvyys Käpylässä on erittäin suuri. Voimakkaita mielipiteenilmaisuja viihtymättömyydestä ei mainittua erikoisryhmää lukuunottamatta ole esittänyt kukaan. Lisäksi on huomattava, että merkittävä osa kaikista haastatelluista ei asettanut viihtyvyytensä suhteen minkäänlaisia varauksia.

Tyytyväisin ryhmä oli omakotilaiset. Asuntonsa suhteen heillä ei juuri ollut moittimista, ja hyvin harva halusi vaihtaa asuntonsa toiseen. Heidän suhtautumisensa eri viihtyvyystekijöihin oli poikkeuksetta positiivinen, ja useimmiten tämä asenne oli muihin ryhmiin verrattuna ylivoimainen.

Myös kerrostalolaisten ja puutalolaisten ryhmissä yleinen viihtyvyys oli merkille pantavaa siitä huolimatta, että itse asuntoihin nähden näillä ryhmillä oli paljonkin toivomista. Asuntojen pie-nuutta valitettiin eniten kerrostaloissa, kun taas puutalolaisten tyytymättömyys kohdistui varsinkin mukavuuksien puutteeseen.

Naapurussuhteiden kannalta katsottuna oli kontaktien muo-

dostuminen helpointa puutaloissa, kun taas kerrostaloissa niitä ei näy syntyvän niin vaivattomasti asukkaiden pysyessä vieraampina toisilleen. Sopeutumisvaikeuksia naapureiden kanssa ei ole mainittavasti missään ryhmässä suurperheisiä lukuunottamatta.

Tutkimus osoitti myös, että omakotiasunto asunnon toivetyypinä ei ole ylivoimaisesti halutuin, vaikka niin saattaisi helposti luulla. Tosin hyvin moni ilmoitti sellaisen toiveasunnokseen, ja monen muunlaisen tyypin valinneeinkin mielipiteeseen saattoi vaikuttaa sellaisen hankkimiseen tarvittavien taloudellisten mahdollisuuksien puute, mutta kuitenkin kerrostaloasunto ja Käpylälle tyypillinen puutaloasuntokin ovat tyydyttäneet melko hyvin asukkaiden vaatimukset. On myös mielenkiintoista todeta, että puutalot vanhanaikaisuudestaan huolimatta ovat osoittautuneet viihtyvyyden kannalta tyydyttäväksi ja että tässä asuntotyypissä on eräitä suuria etuja muihin verrattuna. Tämän tyypin nykyaikaisena muotona voitaneen pitää rivitaloa. Kerrostaloasunto on hyvin huomattavan osan toiveasunto. Käpylän kerrostalot ovat puutteistaan huolimatta suurin piirtein täyttäneet asukkaiden toivomukset, ja niissä esiintyvät puutteet ovat korvautuneet muilla tekijöillä, niinkuin kohta tulemme näkemään.

Edellä olemme todenneet, että suurperheiset ovat miltei joka kohdassa poikenneet merkittävästi toisista ryhmistä. Ensiksikin he viihtyivät paljon huonommin kuin mikään muu tutkittu ryhmä. Käpylään asuntoalueena kaikki haastatellut tosin suhtautuivat myönteisesti, mutta omaa taloryhmäänsä he pitivät epäonnistuneesti suunniteltuna. Itse asunnossa suurperheiset löysivät paljonkin moittimisen aihetta. Puutteelliset mukavuudet herättivät suurta tyytymättömyyttä, mutta suurin ja ratkaisevin tyytymättömyyden aihe oli se, että näissä taloissa on liian paljon asukkaita, etenkin lapsia.

Kuten aikaisemmin on mainittu, tämä taloryhmä rakennettiin nimenomaan suurperheisiä asunnontarvitsijoita varten, ja siksi asukkaiksi ei otettu lainkaan sellaisia, joilla oli vähemmän kuin 3 lasta. Tarkoituksena oli siis varata asuntoja niiden kipeimmässä tarpeessa olleille. Tämä on sinänsä kiitettävä ja luonnollinen pyr-

kimys, mutta toteuttamistapa on ollut väärä. Asukkaita taloihin otettaessa ei ole otettu huomioon sellaista tekijää kuin viihtyvyys, joka ei voi olla paras mahdollinen silloin, kun asukkaita on liian paljon. On otettava huomioon, että perusaffektiivisuus suurperheisten keskuudessa on jo normaalia korkeampi. Perheenjäseniä on paljon, kenelläkään ei ole oikein omaa rauhaansa, ja siten he joutuvat tahattomastikin ärsyttämään toisiaan. Kun nyt useita tällaisia korkean perusaffektiivisuuden omaavia perheitä pannaan asumaan samaan taloon, ei ole ihme, että toleranssiraja ylitetään helposti pienenkin hankauksen sattuessa. Seurauksena on jatkuvien konfliktien syntyminen ja yleinen viihtymättömyys.

Juuri sopeutumisvaikeudet tuntuvat olevan suurperheisten taloissa suurimpana syynä viihtymättömyyteen. Yli puolet ilmoitti heillä olleen hankausta naapureiden kanssa, mikä aiheutui joko lapsista tai naapurien häiriötä tuottavasta elämästä. On selvää, etteivät nämä häiriötekijät ole kokonaan poistettavissa asuntopoliittisillakaan toimenpiteillä, mutta yhtä selvää on, että tällaisilla toimenpiteillä voidaan häiriötekijöitä lieventää niin paljon, etteivät ne vaikuta ratkaisevasti viihtyvyyteen.

On siis ilmeistä, että asuntopulan aikana kipeimmässä asunnontarpeessa olevia suurperheisiä ei saa sijoittaa asumaan yhteen taloon kovinkaan useita. Missään tapauksessa ei koko talon asujaimistoa saa sellaisista muodostaa. On selvää, että asunnontarvitsijat itse pitävät oikeudenmukaisena sitä, että asunto annetaan juuri suurimmassa tarpeessa olevalle. Näin ajattelivat aikoinaan varmaan kaikki nekin suurperheiset, jotka nyt po. taloissa asuvat. Tutkimus osoitti kuitenkin, että muutaman vuoden kuluttua ajatustapa on muuttunut. Asukkaat eivät enää olekaan tyytyväisiä tällaiseen ratkaisuun. Huvittavinta asiassa on se, että ne viranomaiset, jotka tällaisen ratkaisun tekivät, eivät suinkaan saa siitä enää kiitosta. Monet haastatelluista nimittäin ihmettelivät, »kuinka järjettömästi voidaan asukkaita taloihin sijoittaa».

Yleisen viihtyvyyden kannalta katsottuna on siis välttämätöntä, että asuntopulan vallitessa asuntoja jaettaessa suuren asunnontarpeen ohella otetaan huomioon myös asujaimiston sopu-

suhtainen kokoonpano. Tätä periaatetta on syytä soveltaa sekä yhden talon että kokonaisen asuntoalueen asuttamiseen.

Olemme todenneet, että itse asunnon suhteen asukkailla oli paikoitellen paljonkin sanomisen aihetta. Taulukosta 2 näimme, että merkittävä osa haastatelluista halusi muuttaa asunnostaan. Itse asunto ei siis ole voinut olla päätekipjänä käpyläläisten suuresa viihtyvyydessä. Toisaalta tutkimus on osoittanut kiistattomasti, että asukkaat ovat erittäin tyytyväisiä Käpylään asuntoalueena. Tämä ei tullut esille ainoastaan tiedusteltaessa haastateltujen mielipidettä siitä, onko Käpylä onnistunut asuntoalue vai ei, vaan monissa muissakin yhteyksissä. Niinpä asuntoalue oli merkittävästi houkutelletut asukkaita muuttamaan Käpylään. Lisäksi aivan huomattavasti suurin osa muuttohaluisista ilmoitti haluavansa uudenkin asuntonsa nimenomaan Käpylästä. Voitiin todeta myös, että suuri osa haastatelluista piti asuntoalueen onnistuneisuutta asuntonsakin suurimpana etuna. Kielteisiä piirteitä ei Käpylästä paljonkaan löydetty. Tosin toivottiin enemmän kauppoja, huvitteluja virkistyspaikkoja jne., mutta esim. matkan pituutta kaupunkiin valitti vain harva. On siis ilmeistä, että asuntoalue on ollut merkittävässä määrin nostamassa yleistä viihtyvyyttä.

Edelläsänotun perusteella voimme siis päätellä, että puutteelliset asunto-olosuhteet ovat alentaneet asukkaiden viihtyvyyttä Käpylässä, kun taas itse asuntoalue on sitä nostanut erittäin huomattavasti. Tämän voimme osoittaa seuraavan asetelman avulla, joka perustuu edellä esitettyihin taulukkoihin (tyytyväisyys asuntoon, Käpylän onnistuneisuus asuntoalueena ja yleinen viihtyvyys).

	Sp	K	O	P
	%	%	%	%
On tyytyväinen asuntoonsa	34	49	84	37
Viihtyy erittäin hyvin tai hyvin	42	86	98	80
On tyytyväinen asuntoalueeseen	100	90	98	98

Suurperheisten kohdalla voidaan todeta, että asunto on ollut erittäin merkittävästi voimakkaampi viihtyvyystekijä kuin asun-

toalue. Toisin sanoen tyytymättömyys asuntoon on ollut niin suuri, että se on painanut yleisen viihtyvyyden hyvin alas, eikä tyytyväisyys asuntoalueeseen ole kyennyt kompensoimaan tätä negatiivista vaikutusta kuin pieneltä osalta. Muiden kohdalla asia on päinvastoin. Tyytyväisyys asuntoalueeseen on kerrostalolaisten kohdalla ollut hyvin merkitsevästi voimakkaampi viihtyvyystekijä kuin asunto. Sama suhde on todettavissa omakotilaisten ja puutaloalaistenkin kohdalla. Asuntoaluetta on siis näissä ryhmissä pidetty niin onnistuneena, että sen vaikutus viihtyvyyteen on muodostunut ratkaisevaksi. Asuntoihin kohdistunut tyytymättömyys ei ole tämän tekijän rinnalla kyennyt missään ryhmässä kovinkaan paljon alentamaan viihtyvyyttä.

Kaiken edellä esitetyn perusteella voidaan tehdä se johtopäätös, että yleiseen viihtyvyyteen vaikuttaa kaksi tekijää: asunto ja asuntoalue. Jos puutteellisuudet asunnossa ovat kovin huomattavat, on niiden vaikutus yleiseen viihtyvyyteen dominoiva. Jos taas nämä puutteellisuudet eivät ole kovin suuria, tulee onnistuneen asuntoalueen vaikutus viihtyvyyteen dominoivammaksi. Valitettavasti tällä tutkimuksella ei voitu osoittaa näiden viihtyvyystekijöiden keskinäistä vaikutusta silloin, kun asuntoaluetta pidetään epäonnistuneena.

Lopuksi voimme todeta, että Käpylää voidaan syystä pitää hyvänä esimerkkinä onnistuneesta asuntopolitiikasta. Asuntoalueena se on aivan erinomainen, ja tällä seikalla on ollut erittäin suuri merkitys asukkaiden viihtyvyydessä. Aivan yhtä hyvin ei ole onnistuttu itse asuntojen suunnittelussa, vaikkakaan varsinaisista epäkohdista ei voidakaan puhua. Mutta Käpylässäkin on »kauneusvirheensä». Se on suurperheisten taloryhmä. Tämä virhe ei näy niinkään paljon rakennuksissa ja asunnoissa esiintyvissä puutteellisuuksissa kuin väärin suoritettussa talojen asuttamisessa.